СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 218. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 19 вересня 1931. VOL. XXXIX. No. 218. Jersey City, N. J., Saturday, September 19, 1931. THREE CENTS.

АМЕРИКАНСЬКА АДВОКАТСЬКА ПАЛАТА ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ

АТЛЕНТИК СІТИ. — На конвенції „Америкен Бар Асосіейшен" подано до відома делеґатів вислід референдума, переведеного серед членів палати в справі прогибіції. Референдум виказало, що 13,779 адвокатів заявилися за знесення 18 поправки, а 6,-340 були проти знесення прогибіції.

БОРОТЬБА МІЖ РУЗВЕЛТОМ І РЕПУБЛИКАНЦЯМИ.

ОЛБАНІ. — Републиканська більшість у стейтовім сенаті відкинула проєкт ґовернора Рузвелта в справі підвищення особисто-доходового податку й обрання $20,000,000, призначених на допомогу ліквідації безробіття.

Републиканці видвигнули інший плян. Рузвелт заявив, що плян републиканців не є ніякою допомогою, а політикуванням на людській нужді.

Демократи кажуть, що републиканці поборюють плян Рузвелта головно тому, щоби підкопати його престіж і пошкодити йому в той спосіб при евентуальній кандидатурі на президента.

Рузвелт заявив, що він розвяже тепер леґіслятуру й скликуватиме її знову раз-у-раз на наради, так довго, поки не буде ухвалений його проєкт. Ґовернор обороняє своє становище і в промові радіом.

ПОЧТОВИЙ РУХ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ.

ШИКАҐО. — Заступник ґенерального почтмайстра подає, що в більших містах зріс почтовий рух в останних часах на 15%. Він каже, що це означає поворот до кращих часів.

ЗАСУДИЛИ 6 БУНТІВНИКІВ НА СМЕРТЬ.

САНТІЯҐО (Чіле). — Військовий суд засудив 6 моряків на кару смерти за те, що вели провід у бунті маринарів.

Родина засуджених докладає старань, щоби добути для них уласкавлення.

„НАСТУПНИЙ ПРЕЗИДЕНТ".

НЮ ЙОРК. — На обіді, влаштованім демократами стейту, тостместер Томас Коф привитав ґовернора Рузвелта як „наступного президента". Гостi, яких було понад 2,000, повитали це гучними оплесками, повіваючи при тім американськими прапорчиками, котрі держали в руках.

ХОТІЛИ ПЕРЕБРАТИ НА СЕБЕ ВИНУ.

ОСИНІНҐ. — У смертній келії переслухувано 4 свідків, котрі мали виказати невинність Патрика О'Браєна, що відсиджує 20-літню вязничну кару за грабіж. Френсиз Кровлі, котрий має бути страчений на електричнім кріслі за вбивство полісмена, заявив, що це він доконав грабунку, за який засуджено О'Браєна.

Два арештанти теж зізнали, що О'Браєн є невинний. Усіх свідків разом з О'Браєном поставлено в один ряд і покликано власника аптики, яку ограблено, щоби він пізнав грабіжника. Як тільки він поглянув на присутних, відразу пізнав О'Браєна.

РЕФОРМИ НА КУБІ.

ГАВАНА. — На Кубі приходить до реформ. Президент Мачадо згодився зрезиґнувати з президентури на два роки перед терміном. Відновлять уряд заступника президента й переводять такі реформи, які вказують на кінець диктатури.

Тільки жінкам не признано ще права голосування.

ПОЛІТИКУЮЧІ ПОЧТОВЦІ.

ОМАҐА (Небраска). — На конвенції „Нешенел Асосіейшен оф Постместерс" взивав ґенеральний постместер Бравн почтовців до активної участи в політичнім життю. Він казав, що закон не робить постместрам першої, другої й третьої кляси ніяких перешкод щодо участи в політичнім життю. Навпаки, почтовці повинні дбати, щоби цілі адміністрації здійснювалися, щоби кождий бачив, що вони симпатизують з політикою того, котрий стоїть на чолі держави.

ВАШИНҐТОН. — Промова ґенерального постместра в справі участи постместрів у політиці не припала до вподоби демократичним лідерам. Вони кажуть, що ґенеральний постместер прямо взиває почтовців до виборчої кампанії в користь републиканських кандидатів.

80-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ „ДИ НЮ ЙОРК ТАЙМС"-А.

НЮ ЙОРК. — „Ди Ню Йорк Таймс", один з найбільших і найкраще редаґованих американських часописів, обходив 18 вересня 80-літній ювилей свого істнування.

З того приводу президент Гувер переслав часописови побажання, в яких заявив, що демократія не може істнувати без свобідної й конструктивної преси. До такої преси, каже президент, треба зачислити „Ди Ню Йорк Таймс", без огляду на те, чи хто годиться з його редакційними статтями, чи ні.

ШВЕДСЬКА ОСТОРОГА ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

Шведська газета „Упсаля" надрукувала недавно коротку статейку під заголовком „З нинішньої Польщі", яку мабуть написав якийсь солідний учений. Стаття головно займається проблемою виленської области і при кінці каже, що треба лише дивуватись коротkозорости Польщі, яка не розуміє, як треба розвязати мирним способом питання сходу. Мати ворогів зі всіх боків — це дуже поважне положення і дає богато до думання, авіть в тому випадку, коли мається за собою Францію. Раз требаб було знайти розвязку цього питання. Чим довше зволікається з тим, тим тяжче воно прийде. Сьогодня ніхто не знає, яка судьба чекає Польщу на Сході Европи. Всякі правительства не є вічні, як також і державні новотвори. Польща може бути в скорому часі поставлена перед великі цивілізаторські завдання. Чи певним є, що польська реасекурація в Франції зможе бути заплачена кровю і грішми, це ще питання.

Стільки шведська газета. Подаємо без коментарів.

„КОМУНІЗМ І УКРАЇНЦІ".

Обширну статтю під таким заголовком у виді листа до редакції від Артура Роза, лікаря з Гефорд, Саск., помістив найповажніший канадійський журнал в англійській мові, „Мек-Лін'с Меґезін", з 1 серпня.

Автор статті відповідає на статтю Мічеля Томаса в тімже журналі з 15. травня під заголовком: Комунізм у Канаді", вважаючи деякі заключення, а навіть і факти в тій статті за невірні. Спеціяльно він звертає увагу на те, що зовсім несправедливо є путати Українців з комунізмом. Живучи два роки в найбільшій українській колонії в Саскачевані, д-р Роз чується безпечним запевнити всіх інтересованих, що загал Українців є дуже далекий від комунізму, а найліпшим доказом того були численні „ячейі" принятя комуністичним аґітаторам, які то зазнали якраз між Українцями. Він заперечує твердження Томаса про вплив комуністичних часописів між Українцями, а вказує на впливи протибольшевицьких часописів, як „Українського Голосу" й інших. Про „Робітничі Вісти" він впевняє на основі інформацій з почти, що вони приходять припадково на адреси людей, які їх не замовляли.

КАНАДІЙСЬКИЙ УРЯД ПРОТИ АСЕКУРАЦІЇ БЕЗРОБІТНИХ.

На передвиборчому вічу в Іст Гемилтоні міністер праці Робертсон заявив, що його уряд є проти обезпечення проти безробіття на кошт держави. Уряд годиться з думкою асекурації, але такої, що асекураційну премію платили би спільно: роботодавці, робітник й уряд. Але тепер ця справа не є актуальна.

ЦЕРКВА И ПАТРІОТИЗМ.

Католицький епископат у Мексику видав заяву, в якій каже, що не поведе тепер акції за зміну конституції в справі забезпечення релігійної свободи, бо не хоче з патріотичного обовязку обтяжати новими клопотами уряд, який занятий упорядкуванням фінансів і охороною праці.

НОВА ПРАЦЯ В ОБЛАСТИ МЕНШОСТЕВОГО ПИТАННЯ.

В накладі В. Бравмілера в Відні видав недавно п. Г. фон Труґарт, секретар німецького товариства для прав національностей, нову книжку про національні меншини. Автор подає, що з 525 петицій до Союза Націй, які обговорюють 314 випадків, лише 21 випадків прийшло під обради Союза Націй, а з тих лише 11 відкинено неполагодженими, бо самозрозуміло, їх не можна було полагодити при тих заплутаннях справ, які сьогодня панують в Европі. 6 зажалень полагоджено компромісом, 3 якось сяк-так погоджено і Союз Націй задоволився лише повідомленням, що справу полагоджено, а 1 петиції ще й досі не полагоджено. Які булиб нарікання на суд, колиб він в 314 випадках не розслідив ані одної справи, як треба, можна собі уявити.

Зі згаданих 525 зажалень походили 60 з Чехії, 155 з Польщі, 66 з Греції і 63 з Румунії. Як бачимо, наша держава побиває рекорд і тут числом жалоб проти неї. В це числі входять українські, німецькі, литовські і білоруські зажалення на Польщу. В Чехії Підкарпатська Україна вислала 22 зажалень, а решту Німці й Мадяри. З них жадна не прийшла під розгляд Союза Націй.

Ці короткі дані говорять самі за себе без жадних коментарів.

СУМНА ДОЛЯ ЕМІҐРАНТІВ.

З приводу голоду, що спричинила довга посуха в Сеара (Бразилія), богато тамошних мешканців виеміґрували до провінції Матто Ґроссо. Та багатьох з них стрінув сумний кінець. Підчас довгої вандрівки пралісами впали одні з них в руки диких Індіянів, інші втікаючи, гинули з перемучення і голоду. Лиш мала частина Сеарійців дійшла до границі Матто Ґроссо.

СТРАЙК У ПАЦИКОВІ.

Робітники деревної фірми в Пацикові, пов. Долина, розпочали т. зв. італійський страйк, обнижуючи на 50 проц. видатність своєї праці. Причиною страйку було, що фірма залягає з виплатою зарібків за червень і липень. У відповідь на проголошення страйку фірма відповіла виповідженням праці всім робітникам, числом 150.

І ЦИГАНА ОБІКРАЛИ.

Свояка циганського короля Риста Квека обікрали на варшавському двірці. Коли він вів займаючу балачку з товаришами про майбутні вибори на короля, злодій Янкель Шайнлянд вкрав його пакуночок з 3,000 дукатів. Злодія злвив сам циган, але гроші були вже в руках іншого злодія і пропали.

НЕ ПРИНЯВ ОРДЕРУ ЛЕНІНА.

Рада народних комісарів у Москві постановила нагородити професорів Самойловича і Молчанова, що брали участь в експедиції „Цепеліна" на північний бігун, ордером Леніна. Д-р Екенер, якого радянська влада за посередництвом радянського представника в Берліні, Хінчука, хотіла також ушанувати ордером Леніна, відмовився приняти цей орден.

ГРІМ УБИВ ХЛОПЦЯ ПРИ РОБОТІ.

Підчас бурі вдарив грім в 17-літнього хлопця Миколу Ваврінчука в Іст Селкірк, Ман., і вбив його на місці. Хлопець робив при жнивах одну милю на схід від оселі, коли звіялася буря. Грім вдарив у нього, коли він нiс чотири снопи. Грім осмалив його волосся, обкружляв довкола тіла і запалив снопи. Покликаний лікар з Селкірк зміг лише ствердити смерть. Лікар стрінув матір убитого в дорозі з міста до дому і підвіз її, але не сказав їй про випадок. Убитий Ваврінчук оставив родичів та чотирох молодших братів.

ПРОПОНУЮТЬ ПОДАТОК НА НЕЗАМУЖНІ ДІВЧАТА.

Конвенція Союза Муніципалів Нової Скошії, що відбувася в Галіфаксі, одобрила пропозицію, щоби наложити поголовний податок на незамужні жінки, котрі мають дохід, або заробляють по 500 долярів, або більше в протягу року. Одинокий спротив проти цеї пропозиції був у виді поправки, щоби межу свободи від податку покласти на сумі 600 долярів.

ЗЛОВЛЕНО ШАЙКУ, ЩО НЕЛЕҐАЛЬНО ПРИВОЗИЛА ІМІҐРАНТІВ ДО КАНАДИ.

У Ванкувер, Б. К., викрито шайку, зложену з шістьох Японців, які підробляли метрики уродження для Японців, замешкалих у Японії, і спроваджували їх до Канади на основі тих підроблених документів. Між ними є один японський перекладчик, що працював у канадійському іміґраційному бюрі, та один учитель.

СМЕРТЬ ПРИ ПРАЦІ.

В Саскатуні (Канада) трапилася нещаслива пригода 50-літньому робітникови Юріеви Вовчукови, а саме обвалилася на нього земля, коли працював у рові, глибокому 10 стіп. Коли відкопано його, був уже мертвий.

НА КАРУ СМЕРТИ.

В Ораві (пов. Сколе) 16-літній Антін і 23-літній Іван Завадка вбили свого батька Франца, тому, що не хотів переписати поля на старшого сина. Антін Завадка зізнав у поліції, що вбив батька за намовою брата, який дав йому револьвер і переконав, що як малолітній він дістане невелику кару, а як її відсидить, дістане частину землі з батьківської спадщини. Окружний суд засудив Івана Завадку на кару смерти, а малолітнього Антона на 10 літ тюрми. Дня 5 серпня апеляційний суд у Львові затвердив кару смерти. Виконання присуду залежатиме від Найвищого Суду, до якого відкликався оборонець.

ІЛЮМІНАЦІЯ НА КІНЕЦЬ СВІТА.

Біля Вильна повстала пожежа на фільварку Боярі. Коли хотіли гасити вогонь, вибіг з полумя якийсь чоловік і з промові сказав, що вже надходить кінець світа, який треба вшанувати загальною ілюмінацією. Заки присутні зорієнтувалися, цей маняк схопив горіюче поліно та побіг чвалом до найближчих будинків у селі й хотів їх підпалити. Це якийсь Йос. Курилович, бувший вояк російської армії, що збожеволів на війні.

АНҐЛІЙСЬКІ ФІНАНСІСТИ ПРОТИ НОВИХ ВИБОРІВ

ЛОНДОН (Анґлія). — Ґрупа визначних фінансістів відвідала парлямент, де вела довші розмови з членами уряду та з послами. Фінансісти заявили, що розмови про нові вибори до парляменту, заворушення у фльоті, непевність у становищі коаліційного уряду й т. п. тяжко відбиваються на фінансах держави.

Коли внутрішня ситуація в Анґлії не заспокоїться й не буде певности, що сучасний уряд проістнує не менше двох років, потрібних йому для переведення в життя своєї програми, то не вдасться стабілізувати стерлінґ. Заява фінансістів вплинула на послів, а тому всі дебати велися досить спокійно.

В Анґлії витворилася така тяжка ситуація політична й фінансова, що всі партії знайшлися в скрутному становищі. Всі свідомі того, що без заведення мита на довіз до Анґлії годі збалянсувати державний бюджет, але в парляменті є такі принципові противники мита, що будуть голосувати проти відповідного законопроєкту. Тому мабуть доведеться розвязати парлямент і призначити нові вибори в надії, що в них сторонники митної політики переможуть.

ДОМАГАЮТЬСЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Виконавчий комітет Інтернаціональної Жіночої Ліґи Мира й Свободи вислав до Комітету Трох, що занимається українсько-польськими взаємовідносинами, таку резолюцію:

Зважаючи, що польський уряд не дав ніякого задоволення Українцям, котрі стали жертвою так званої „пацифікації" минулого року, й уважаючи, що для розвязання трудностей та для спинення репресій і контррепресій, права національних меншин мусять бути забезпечені, Головна Рада Ліґи Націй мусить ужити таких засобів:

1. Комітет Трох, що призначений для розгляду українських петицій, повинен піднести на Раді в біжучій сесії справу польського переслідування Українців: а) скарги повинні бути провірені й задоволені під контролею Ліґи Націй; б) контроля повинна істнувати до того часу, поки задовольняючі міри будуть переведені в життя й буде повна безпека, що населення українське буде дійсно охоронене від тих переслідувань, які зазначені в тепрішних скаргах.

2. Уряди: Франції, Британії, Італії та Японії, які були репрезентовані амбасадорами на конференції в березні 1923 року, коли Польщі було дозволено анектувати Східню Галичину, мусять довести до відома Ради Ліґи Націй, що Польща не виконує обовязків, які вона тоді взяла на себе, а саме забезпечити Східній Галичині автономію.

КОМУНІСТИЧНА АҐІТАЦІЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Французька преса, коментуючи заворушення в анґлійській фльоті, звертає увагу на те, що вони зявилися наслідком підпольної большевицької аґітації. Преса твердить, що від того часу, як Анґлія відновила свої дипломатичні зносини з Москвою, большевики дістали ширшу можливість для організації своєї пропаґанди.

Преса звертає на це увагу французького уряду й радить йому не дуже кокетувати з большевиками.

НЕ БУДУТЬ КАРАТИ ВОРОХОБНИКІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Перший лорд адміральства, Чемберлейн, заявив у парляменті, що в фльоті вже наступило повне заспокоєння. Майже всі судна вернулися з плавби до своїх постійних стоянок. Уряд не буде карати ворохобників і хоче, щоб як найскорше забулося це прикре порушення дисципліни в анґлійській фльоті.

В армії скорочення утримання принято спокійно, а тому годі сподіватися дальших заворушень у звязку зі скороченням буджету.

КІНЕЦЬ ПРОГИБІЦІЇ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Лихі наслідки прогибіції в Фінляндії привели до того, що під натиском громадянської опінії уряд схиляється до скасування прогибіції. Вже призначено комісію знавців, яка має виробити реґуляцію для продажі алькоголевих виробів.

Можливо, що вже в жовтні в парляменті буде законопроєкт про знесення прогибіції. Уряд признає, що всі його заходи знищити бутлеґерство й зменшити вживання населенням алькоголю ні до чого не привели.

ПОХОВАЛИ ЖЕРТВИ КОМУНІСТИЧНОГО ЗВІРСТВА.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Тут поховано 19 жертв, що загинули підчас катастрофи, з потягом, який висадили в повітря комуністи. Троє інших, що впали жертвою катастрофи, поховані в рідному селі недалеко місця катастрофи.

В похороні брали участь війська, представники уряду, всі чужі дипльомати й пятьдесять тисяч народу. Труни жертв були покриті прапорами їх держав.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОРАТОРІЯ І ПИВО.

В дискусії над поправою теперішньої економічної кризи видвигнули тепер на перше місце мораторію і пиво. Навіть ветерани Американського Леґіону ставлять справу пива на порядок нарад своєї конвенції, виходячи з того становища, що модифікація прогибіції зредукує безробіття. Таку саму думку попирають тепер ще й визначні американські банкирі.

Поза пивом і цілою тою акцією, яка добачує в прогибіції не тільки одну з головних причин теперішньої депресії, але й причину морального занепаду, маємо тепер другу сильну акцію, яка заявляється за знесення чи принаймні редукцію воєнних довгів. В тих довгах добачують головну причину економічного занепаду Европи, що теж відбивається відємно на американськім господарськім життю.

Це й було властивою причиною, що президент Гувер заявився за однорічну мораторію в справі воєнних довгів. Та показується, що така коротка мораторія справи не зміняє, а відсуває тільки крізу на дуже короткий час. І хто тільки з фінансових, економічних чи політичних знавців обговорював воєнні довги, підчеркував конечну потребу негайного продовження мораторії.

Вправді офіціяльно твердять, що банкирі з „Федерал Резерв Борд" не ставили щодо цього Гуверови ніяких домагань, то таки є правдою, що вони заявили президентови свою опінію, що треба продовжити мораторію на 3 до 5 літ та треба згодитися на 3-процентове пиво.

Президент не є склонний ні до одного ні до другого. Щодо пива, справа ясна. Президент думає, що в конґресі така справа провалиться, бо републиканська партія ще не заняла свого становища щодо такої зміни. Президент теж думає, що нова мораторія нічого не поможе, поки Европа не успокоїться і не злагодить антаґонізмів.

Значить, що треба ждати з одним і з другим. А тимчасом, як подають самі банкирі, банки мають звязані руки, бо заанґажувалися з великими сумами в німецькі позички, а загал, уважаючи, що часи непевні, зачинає витягати з банків ощадности. Знову корпорації теж відкладають великі суми — на всякий випадок. Оця грошева скрута є теж причиною, що збільшаються з кожним днем „форклоз"-и обтяжених морґеджами реальностей. В таких обставинах не можна з реформами зволікати. Бо всяка проволока, це збільшення катастрофи.

ЗМІНА ПОГЛЯДІВ.

Одним з характеристичних засобів урядової і громадянської Польщі проти Українців у Галичині, це їх випробуване афішування свободолюбности не тільки супроти свого народу, але й супроти всіх інших, передівсім тих, що силою обставин жиють у політичних звязках з ними, себто реклямована терпимість супроти Жидів, Литовців, Білорусинів, а в першій мірі супроти Українців. Покликуючися на історичні факти, на які здобулися виїмкові до Поляків причислювані одиниці (Косцюшко, Пулавський, Домбровський і ще дехто з менших) використовували Поляки довгий час світову опінію, задурюючи її гаслами, голошеними для українського народу в часі польських національних збройних повстань у фразах „за нашон і вашон вольносць". Цей хитрунський спосіб боротьби тягнеться і до нинішних днів. Під претекстом прихильности до незалежницьких змагань супроти Зазбручанської України, праві й ліві польські чинники навіть не допускають думки про можливість примінення закону про самоозначення українського народу на землях, які підпали Польщі. Та мало цього: спроби заперечування самого істнування окремішного українського народу, встановлювані теорії про Українців як „відногу" Поляків, баламучення довший час своїх і чужих думкою, що український рух це російська, австрійська, німецька, а в останніх часах — чеська, а то й анґлійська інтриґа, насильне відбирання Українцям їх історичної і ними бажаної назви та клеймлення їх „русинами" — злагіднено в останньому часі на стільки, що заговорено про „спільну" галицьку землю, про „співгосподарство" на ній, не відважуючися ще признати себе на цих землях за зайшлу і штучно витворену меншість. Коли всі польські зусилля задавити український самостійницький рух розбилися об рішучу відпорність загартованого в огні боротьби уранського народу; коли нелюдські методи правління звернули увагу світа на галицьку Македонію, обриваючи з Поляків листки лаврових вінців наложених на голову поневоленого польського народу, тоді почався легкий відворот, пригадуючи Українцям їх велику мету: орґанізування національної держави за Збручем, застерігаючись одночасно, що ніякий Поляк ніколи не стерпів би ніякого українського правління на галицькій землі. Бундючно помітують міжнародніми договорами та навіть власними законами, встановленими для збаламучення світової опінії (польський закон про автономію Галичини та про створення українського університету).

Одначе сталося, що положенням Українців у Польщі, чи радше українською справою заінтересувався більше чи менше чужий політичний світ. Тоді треба Полякам бодай про око братися за направу своїх дотеперішніх політичних похибок, яких джерелом було недоцінювання української національної душі, а переціновання власних народніх сил, тих сил, що намагалися створити одноцільну польську державу спробою насильно чи підступно перетопити ріжноязичне населення Польщі на польське. Та не так воно легко йде, коли зважиться, що цілими десятиліттями Поляки в опінії свого громадянства обезцінювали український самостійницький рух, коли роками робили все те, що так болючо памятаємо. Сьогодні треба їм починати від перероблювання публичної опінії свого власного громадянства, щоби його охоронити від дальших безуспішних зусиль, від компромітації, невдач, а то й марного витрачування національної енерґії. І от ми дочекалися вже такої стадії польсько-українських відносин у Польщі, що не Українці, але Поляки стверджують глупоту такого становища тої польської публіцистики, яка запевнювала, що „непримириме становище українських політиків, безсумнівно зрештою чуже для більшости руського хлопа, є ділом тільки жмінки студентів та інтеліґентів". Натомісць читаємо небувале твердження: „Без сумніву польський хлоп у рр. 1846—63 був більше чужий для рухів своєї інтеліґенції, ніж сьогоднішний український хлоп для вчинків самостійників, чи навіть УБО, або УНО, а всеж таки польський незалежницький рух був цілковито конкретною справою". Значить, ще більше конкретною справою є український незалежницький рух. Так писав в останніх днях серпня визначний публіцист, д-р О. Ґурка, у львівській „Ґазеті Поранній". Він поучує своє громадянство, [illegible] „[illegible]айна лежить у цьому, що назагал всі національні рухи, від німецьких незалежницьких воєн почавши, веде приповідкова мала горсточка інтеліґентів і студентів, а всеж вони таки зміняли мапу Европи". Дальше перестерігає, що „всі змагання до польонізації і винищування будуть тільки дражнити Українців, остаючи завжди безцільними". Чому так? Бо, „не зважаючи на те, що національне почуття України щораз розвивається, не може підлягати сумнівови, український націоналізм буде тільки зростати, а не слабнути; на цьому полі мусимо числитися тільки з проґресією, а ні в якому випадку з заником".

От до чого ми вже дочекалися. Вправді той самий автор доказує своїм землякам, що „одним із засадничих філярів польської держави є і буде спільна границя з Румунією"; вправді і нас потішає, що „коли державна конечність буде вимагати засобів репресійних, радше адміністраційних ніж карних, то в такому разі вони мусять бути тільки **тимчасовим** заходом"; але, чи мало то теорій змінюється, а то й упадає?

На світі — кажуть — нема нічого вічного.

Х.

Львів, 30. серпня 1931.

ЧЕРЕЗ ЧЕСЬКО-ПОЛЬСЬКІ НЕПОРОЗУМІННЯ МИ МАЄМО ПРОПАДАТИ.

Словацькі „Народне Новіне" виступають з дивною розвідкою про Закарпаття. Зміст статті показує, що автор намагався цілу справу добре розібрати і до таємного політичного кітла добре заглянути. І беручи під увагу нинішний стан Підкарпаття, інформації його не можемо вважати за неправдоподібні.

Для зрозуміння ситуації зачинає ще роком 1918-тим, коли на кінци програної війни Карло видав маніфест до „своїх народів" та дав їм вільну руку, щоб рішали про дальшу свою долю. В тих часах сталася Галичина боєвищем між Поляками й Українцями. Українці, в тім переконанню, що настала хвиля самостійности, почали будувати нову українську державу, чому спротивилися Поляки. З того вийшла війна, в якій перемогли Поляки, а українське військо витиснули частинно до Росії, частинно до Чехословаччини. По розбиттю українського війська українська інтеліґенція розбіглася по світу. Так опинилася частина української інтеліґенції на Підкарпатській Руси. Чеські уряди зпочатку ласкаво відносилися до української еміґрації. Дали їм місця в шкільництві, судівництві і деінде в адміністрації. Але з того вийшли скоро неприємні наслідки в польсько-чеських взаєминах. Польща, яку під Варшавою загрожували большевики, з тяжким серцем терпіла ту фаворизацію протипольської української еміґрації. Між Поляками й Чехами настала холодність.

Відтак повстала пропаґанда в користь спільної границі між Поляками і Мадярами. Так зродилися польсько-мадярські леґії.

Від того часу не вдалося Чехам примирити Поляків. Фаворизація Українців, опісля заняття Тешина викликали в Польщі ще гірший настрій. Зчасом дипльоматія републики своє поведення супроти української еміґрації змінила. **В тій надії, що вдасться привернути симпатію Польщі, почали безпощадний бій проти української еміґрації. Викинули Українців з державної служби та, з малою виїмкою, повиганяли за границю.** В тім чищенню найбільшу участь мали хоронені аґрарною парнією адміністративні уряди та „Подкарпатски Гласи". (Та — ніде правди діти — помагали їм і конюнктуристи автохтони. — Прим. кор.). **Нині урядова політика сильно протиукраїнська.** Та мимо того до цих пор не повелося міністерству заграничних справ знайти спосіб до полагодження чесько-польських взаємин.

Автор статті опісля переходить до своїх інтересів. Рад би через прискорення упорядковання границь між Словаччиною і Підкарпатською Русю використати нагоду для побільшення території на східних границях Словаччини.

Хаос у національній ідеольоґії верховинців Підкарпаття і політична дізорієнтація показують, що управа Підкарпаття стоїть на помилкових основах. Інтеліґенція, з малою виїмкою, стоїть далеко від тої справи, щоб наміряла взяти провід народу в свої руки. **Здається, польсько-мадярська пропаґанда свідома того, зате** (особливо від перенесення польського консуляту до Ужгороду) **направляє всі свої сили проти Підкарпаття.**

Таке положення треба словацьким політичним кругам використати та вифорсувати законне вирішення конечних словацьких границь, загорнувши до них Ужгород, Перечин і Велику Березну.

Стільки мудрощі Словака. Ми вдячні йому за холодну отвертість. Одначе конечні висновки Словака мусимо вважати нечесними, неморальними. А цього від католицьких братів ми не сподівалися і в будучности не сподіваємося.

(„Свобода", Ужгород).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Т. З., Филаделфія, Па. — Ваша „Відповідь на відповідь" не приносить нічого нового, бо Ваш погляд про „туристику і безробіття" вже був ясно виложений у Вашім дописі. Ви маєте свою думку, а інші думають інакше. Вільно Вам мати свою думку, то й вільно іншим мати інакшу. Ви казали своє, а інші висказали свої погляди. Знову читачі мають нагоду справу передумати і схилитися на одну чи другу сторону. Коли хто з тих, що Вам віповідали, дав злий арґумент, то будьте певні, що самі читачі те завважать.

А коли хочете писати про безробіття, то просимо. Найкраще було би, щоби Ви підходили до цеї справи практично, себто виказали на практиці, як можуть одні другим помагати. Бо, розповідаючи про те, як безробітним зле живеться, не дуже то богато цікавого можна подати, бо про це кождий робітник сам добре знає й приглядається тому кождого дня власними очима. Але допомагати практично допомозі безробітним це вже корисніша робота.

Всеволод Лебедев.

„НАША КРАЇНА — ОСТАННЯ"

(Лапонці).

Я прийшов до Лапонців у Терібейці в липні. Рибалки, які мене перевезли морем із Мурманська, казали, що ледви чи застану Лапонців. У таку пору вони вже бувають на мандівці в тундрі. Йдуть до своїх осінніх осель.

Та я застав їх ще в їх літніх наметах.

— Якжеж ти житимеш з нами? Ми підемо небаром на наші осінні місця.

— Колиж саме?

— Як наші вернуться з весілля. Один пішов узяти собі жінку.

— То ви пуститеся в дорогу цими днями?

— Так, може завтра. Як вони прийдуть завтра, то пастухи підуть шукати наші стада.

Я лишився. На обід принесли мені тарілку стокфішів. Стокфіш і сухарі, це все, чого може сподіватися той, хто хоче жити з Лопанцями.

— Давніше ми жили над рікою, ловили лососів. Наші батьки й діди ловили цю рибу також. Тепер там Москалі. Ми обернулися й пішли.

Обернутися та піти, це в Лапонців ознака найбільшого гніву. Оостанній засіб боротьби проти людей.

— Тепер ми не знаємо, коли підемо на осінні місця. [illegible] пішли на весілля — трох п[illegible]шло. Рени геть далеко забралися. Де ми їх тепер знайдемо?

Рени пішли з побережа океану в тундру, вони що дня йдуть дальше й дальше. Лапонці можуть утратити частину стада, одначе ніхто з них не рушиться з місця. Вони ждуть, аж вернуться їх люди: „Може підемо завтра, може позавтра..." таке можна почути що дня.

Вкінці вернулися ті, на яких вони ждали. А з таким виразом на лиці, начеб відійшли щойно тому пять хвилин. — Бачиш — каже мені один з Лапонців — ми були вибралися на три дні. Одначе там не було вина. Ми мусіли собі варити горівку. Ми довго варили. Потім чекали ми ще на когось, що був не прийшов. Так то нас не було три тижні.

— Колиж тепер підете в тундру?

Лапонець зітхнув:

— Ба, тепер ми мусимо шукати стада. Одначе ніде не знаходимо його. Наше стадо забрило тепер далеко.

Двох Лапонців вислали з собаками шукати ренів. І зараз увесь народ зацікавився тундрою. Коли вернуться пастухи? Чи знайдуть вони стадо? З лиць жінок пробивався неспокій, начеб велике нещастя нависло над усім народом.

Один Лапонець вернувся за три дні, виснажений, вихудлий. Казав, що зробив двіста верств (миль). Сліди стада вели далі, та йому не стало сірників і він не важився йти далі. Він і його пес були такі змучені, що не могли їсти ні спати. Лише дуже помало приходили до себе. ...

Лапонці мовчали ввесь день. Із їх понурих лиць розумів я, що вони рішилися пускати у мандрівку. Направляли санки, наоливлювали ремені рибячим траном.

Одного вечора несподівано зявилося стадо. Це було наче свято. Всі з жевріючими очима вибігли надвір.

Я нічого не бачив. Я дивився лише туди, куди мені вказували Лапонці.

Нараз із гір почувся шум, ніби з водопаду, а майже рівночасно зявилися сподівання Лапонців.

Рени прийшли й нараз зупинилися. Та видно було, що ця маса таки ворушиться. Якось дивно хрюкали й розбіглися. Я зараз зрозумів чому — комарі дошкулювали їм. Збоку горіли ватри, а діти силкувалися зганяти дим на ренів. З їх лиць зрозумів я, що щось не є в порядку. То не було ціле стато, частина могла зайти геть далеко.

* * *

Річи поклали на санки, привязали, понакривали кожухами вітрильним полотном, запрягли ренів, усе по три по собі, хорих і дітей поукладали на санках. Насамперед пустилися в дорогу пастухи із стадом, потім дівчата з вівцями, потім санки.

Година за годиною, день за днем ідемо сотки верств; у тундрі не можемо цього знати. Йдемо горами, мочарями, бродимо через рвучкі дикі потоки, з трудом перепpавилися через широку, прудку ріку. Діти хорі на кір, лежать у горячці. З нами є теж одна стара жінка, що часто дає Лапонцям приточку для суперечки. Вони кажуть, що старій вже пора вмирати.

— Недобра бабуся, — каже якийсь Лапонець — вона сердиться. Їй кажуть: „Бабусю, пора вам умирати" — а вона свариться.

— А моя мати, — пригадує собі якась Лапонка — померла, як їй було пятьдесять літ.

Це похвала для матері, яка жила стільки, скільки було потрібно й більше не хотіла...

Один рен відломив собі кінець рога; з того місця скапує кров. Собаки захланно злизують цю кров. Лапонка відломлює ріг до решти — рен не потребує його — і забирає його гордо. Молоді роги теплі й покриті такоюж шерстю, як ціле звіря.

— Ми Лапонці, то їмо роги, — каже вона та встромлює ріг у вогонь. Шкіра з кровю печеться в огні, крушіє — її здирають і їдять. Мені вона не смакує, це наче ґума. Я мушу сміятися: рен мандрує тундрою, а тимчасом їдять його кров, частину його тіла. Так зриваємо яблука з яблуні.

* * *

— Тут ми тамтого року спочивали.

Сліди вогнів, каміння, вугля, наче люди щойно відійшли відсіля. У тундрі рахують час від мандрівки до мандрівки. Сотки верств це наче оселя.

— Тут ми ловили щуки... Над цим озером жив наш вуйко.

Величезне господарство без господаря. Безмежна рівнина з мовчазними озерами, з яких кожне якось споріднене з історією лапонського народу. Права власности тут нема. Хтось був задержався над якимсь озером, ловив у цьому озері щуку, назвав якось це озеро і вже вяжеться традиція з тим озером.

— Наша країна остання, — кажуть Лапонці — геть зовсім остання. — Їм здається, що вони на все відрізані від інших країн. Їх земля віддихає та жиє інакше; вони жиють на краю світа. Коли зайдуть до рибальської оселі, як нпр. Терібейка, ходять наче по іншій планеті. Приходять до крамниці та сідають, щоби відпочати, сидять на мішках рядами й мовчать. Їм здається, що ця крамниця є тут на це, щоби можна ходити в гості, щоби побачити її. Коли Лапонець так сидить і дивиться, як крам при помочі крамаря мандрує з полиць у мішки купуючих, то йому здається, начеб пив солодкий, побуджуючий напиток. Вкінці Лапонець і собі рішається на щось. Коли в крамниці нема зрештою ніяких „гостей", він устає поволесеньки, гладить собі вуси та починає нерішучо: „Щож, Семене Максимовичу, маєш мануфактуру в крамниці?"

Із жевріючими очима приглядається кождому предметові, гладить, наче зачаровує, наче випробовує його — чи то приятель чи ворог. Наче з рога щастя приймає з крамаревих рук хліб, консерви, цукор. Усе те зникає в його величезному мішку та щойно надворі, в його наметі, перемінюється в прозу. Лапонець не купить того, чого не знає. Як вернеться до дому, то наче з далекої, тяжкої мандрівки. Він задоволений і якийсь збентежений, наче після пиру, на якому не знав, як поводитися.

* * *

Лапонці співають дуже гарні пісні, одначе треба їх на цьому приловити. Лапонець імпровізує їх.

Лапонка сидить, а нараз починає співати. Начеб якась думка переродилася в неї у слово й вона мусить це підкреслити. Або підчас розмови: витягає якусь фразу, ця протягнена фраза — викликає нову фразу — і нараз вона починає співати. Відірваними фразами, як характер її думок.

Вкінці ми дійшли до осіннього табору: до Карського озера. Я дивувався, яка це спокійна земля, на якій живуть люди, а яка девять місяців до року стоїть пусткою. Вже по дорозі поділилися родини. Дві родини пішли в напрямі озера Лек, дві до озера Уар. З того місця, де ми задержалися, видно на другому березі кілька хат. Там жиють дві інші родини. Посередині води є острівець, на острівці хатина та кілька хрестів — це цвинтар...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Український Народний Дім.

Коли дивишся на українські вишивки, килими, різьбу, дереворобу, чудове жіноче убрання та пригадуєш краєві чистесенькі й гарно розмальовані хати, то відчуваєш, яку велику любов до краси має український нарід. Здавалосяб, що ця любов мусить проявлятися скрізь і тут серед емігрантів на чужині. Правда іноді бачиш проблиски українського мистецького смаку й тут, коли бачиш старання окремих осіб чи організацій здійснити свою любов до штуки в ріжних ділянках свого життя.

Та, на жаль, ці прояви спорадичні. Подивіться, в якому стані знаходяться ріжні українські галі, або церковні галі, й побачите, що вони не ліпші від брудної хати ляцького мазура, або російського кочевця. У нас в Ню Йорку, якби хто захотів знайти український куточок, прибраний відповідно українському розумінню краси й відповідно українському смаку, то годі було його до останнього дня знайти. Існує тут „Український Народний Дім" на шестій вулиці. Здавалосяб, що таким мусів би бути той дім, та до останнього часу годі про нього було говорити. Не лише чужинцям було соромно його показувати, але самому було бридко заходити до помешкання, що подобало на гараж, а не на салю в народнім домі. На жовто помальовані й завжди брудні стіни, начорно помальовані сходи й під сходами та в коритарах, робили враження, що це сходи забрудженої в якійсь фабриці, що має діло з брудними матеріялами до виробу.

Сумно й непривітно було не лише сидіти в салі Народного Дому, але й проходити мимо нього. До того внутрішні нелади в управі Народного Дому, персональна „диктатура" деяких окремих осіб та спосіб господарки й урядування бувших урядів довели до того, що українські товариства почали тікати зі свого Народного Дому й український загал відвернувся від нього. Це привело до того, що в домі багато стрячено народних грошей, а сама будова ледви не попала в руки чужих людей. Та знайшлися люди, які рішили ратувати Український Народний Дім в Ню Йорку, щоб зберігти далі центр українського національного життя й не дати йому розлізтися по ріжних закомірках.

На завідування домом запрошено енергійного бувшого старшину Української Армії, Дмитра Галичина. Він у тяжкій матеріяльній скруті зміг піднести „бизнес" Народного Дому та поволі знову привернути симпатії українського загалу до свого Народного Дому. Життя почало оживати й все частіше Українці почали звертатися до свого національного осередку. З оживленням національного життя Д. Галичин старанно взявся за приведення до порядку самої будови дому. Ще не все зроблено з намічених поліпшень, але треба сказати, що вже тепер не лише самому приємно зайти до чистенького й привітливого дому, але вже з гордістю можна показати чужинцям наш національний осередок в Ню Йорку.

Крім перемалювання всього дому та перерібки деяких його кімнат, цілком змінено вигляд головної галі. Тепер вона вже більше не світить брудними жовтими своїми стінами, на яких також брудними плямами „красувалися" фани та „картини". Ні. Тепер на кождій стіні пороблені чудові образи українських краєвидів. Образи ці ніби оправлені в гарну українську мережку-рямки. Заходиш до галі й не віриш своїм очам, що це та сама брудна й сумна галя, яку знав раніше. Тепер вона ніби піднеслася вгору, а стіни її розступилися. Зі всіх сторін визирають чудові українські образи-околиці, повні чудових кольорових фарб. Образи виконані з великим мистецьким хистом. Видно, що вони вийшли зпід пензля не звичайного артиста-маляря. Вони всі технично зроблені дуже добре, рисунок вірний, а фарби кольористі й легкі. Таксамо портрети Т. Шевченка і І. Франка, що прикрашують галю, намальовані гарно; особливо виступає на них Шевченко імпозантно. Зір переноситься далі в глибину салі: там видно чудові декорації, особливо зимовий пейзаж українського села.

Дивлячись на салю, робиться привітно, лагідно й солодко на душі. Сюди перенесено не лише красу українських краєвидів, але й відбито, як у краплині води, українську любов до краси й український мистецький хист. Вся саля розмальована й декорації виконані відомим українським артистом-малярем, Михайлом Мирошом, що знаходиться в Америці кілька літ. Михайло Мирош має закінчену малярську освіту, а до того ще посідає природне чуття краси й артистичне малярське хист. Знання українського орнаменту, українського мистецтва взагалі, української природи, дає йому можливість виконувати високо-мистецьку працю в щиро українськім стилю й в українськім дусі.

Михайло Мирош уже помалював кілька українських церков в Америці, намалював багато образів до церков і декорацій до сцен. Всі роботи його хвалять не лиш Українці, але чужинці. Та й не диво, бо краса й добра техніка зрозумілі для всіх і всіх однаково причаровують. Безперечно Михайло Мирош заслугує на повне признання й підтримку Українців, як свого маляря, що не робить карикатури й посміховища з української штуки, а віддає її в повній красі.

Годиться при цій нагоді також підкреслити те, що до Народного Дому перейшла „Чорноморська Січ". Помешкання „Січи" прибране українськими картинами та портретами українських діячів, а всі вони прикрашені чудово вишитими білими рушниками. Таксамо рушниками прибрані вікна й двері. Враження таке, що немов би попав десь в гарний народний дім у ріднім краю. Це помешкання також додає багато до загального приємного враження, яке виносиш тепер з Українського Народного Дому.

Треба лише побажати, щоб український загал знову вернувся до свго національного осередку й не никав більше по ріжних жидівських галях, чи по ляцьких, большевицьких, або московських пивницях. Спільними силами можемо нарешті витворити дійсний осередок українського національного життя, до якого зможемо притягнути своїх приятелів Литовців, Білорусинів, Лотишів та інших, а таких інших чужинців, які будуть розносити між своїми славу українського мистецтва та українського замилування й любови до штуки.

І. Бондар.

— o —

БАЛТИМОР, МД.

Навчання англійської мови.

„Департмент ов Едюкейшен" міста Балтимор, Меріленд, просить нас оголосити, що навчання англійської мови в біжучому навчебному році відбуватиметься від понеділка, 21 вересня. Запис учнів уже почався.

Час навчання від 7.30 до 9.30 вечером у таких школах:

Ч. 1. Fayette and Green St. (N. E. cor.), в понеділки, середи і четверги.

Ч. 6. Ann St., near Fleet St., в понеділки, вівторки і четверги.

Ч. 40. Asquith and Orleans St., в понеділки, вівторки і четверги.

Ч. 47. A. Broadway and Bank St., в понеділки, вівторки і четверги.

Ч. 47. Eastern and Linwood Avenues, в понеділки, середи і четверги.

Ч. 62. Walbrook Avenue and Smallwood St., в понеділки, середи і четверги.

Ч. 208. A. Monroe Circle, Curtis Bay, Baltimore, в понеділки, середи і четверги.

Навчання переводиться безплатно не лише англійської мови, але й відомостей з американської історії та законів, що потрібно для набуття горожанства. Щиро радимо Українцям користати з нагоди й масово вписуватися до шкіл, щоб набути знання, яке кождому потрібне й корисне.

— o —

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

В память поляглих героїв.

На зїзді О. Д. В. У. поручено справу святкування у вересні памяти поляглих героїв.

Відділ 12 О. Д. В. У. в Филаделфії рішив відсвяткувати таке свято в неділю, дня 27. вересня, в Українській Галі Горожан.

Мені здається, що коли ми вважаємо себе культурним народом, то повинні шанувати память тих, котрі згинули геройською смертю за народну справу.

Шануючи память Бесарабової, Головінського чи Пісецького, ми набираємо самі нового завзяття, коли бачимо, що по нашій програній виростають щораз нові герої, котрі продовжують боротьбу за визволення.

На характері наших героїв будуємо свою волю, змагаючи до дальшої боротьби з наїзниками. Освячені благородною кровю наших героїв, оживаємо й стаємо більш активними, а тимсамим приспішуємо день остаточного визволення нашого народу.

Член О. Д. В. У.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Того тижня надійшли з краю чотири числа Літературного Наукового Вістника, за місяці: май, червень, липень і серпень. Прийшли всі разом, чому не висилали що місяця, зовсім не знаємо, чи забули, чи не мали грошей на пересилку, чи може почта польська тримала їх в цензурі? Числа цікаві як звичайно, сталі покупці ЛНВістника повинні їх забрати.

Тайпрайтер винен, що забираю дороге місце в Свободі. Нові Ремінґтона українські пищучі машинки так і притягають, щоби їх уживати. Лиш потиснеш за ґузик, а вже є слово, все гарно, рівненько аж не можна відірватися від машинки. Не лиш є приємність писати, але як каже реґістер ще й досить поплатно. Напишу Вісти з Базару, а на другий день ще нім отвориться склеп вже люде чекають, той на книжки, той на цукорки „Фортуна", той оглянути нове „Сурма Спесял" автоматік комбінейшен, а всі прийшли, бо читали Вісти з Базару.

Щоб не бути самолюбом, то треба казати людям правду. А правда є, що тайпрайтер винен, що в теперішний час в Сурмі добрий бизнес. І хто хоче мати добрий бизнес, мусить купити собі тайпрайтер (від Сурми).

В суботу, дня 19-го с. м., у виставовім вікні Сурми, в годині 4-ій пополудни Мис Ольга Елковрів, світова шампіонка писання на машині, буде демонструвати свій талант. Як Ви маєте ученицю, що вчиться писати на машинці, пришліть її хай подивиться, що можна виробляти на тайпрайтері. Міс Ольга Елковрів виступала в Парамавт Мувіс тому дві неділи як шампіонка писання і тепер їздить по цілім краю з рамени Ремінґтон компанії.

Михайло Герман, український скрипак, котрий виграв високу стипендію в Джюліард Скул оф Мюзік, приїхав до Ню Йорку і почав брати науку. (В тій школі платиться 15 долярів за одну лекцію, він має за дурно). Крім того М. Герман студіює українські народні мельодії, його по цілих днях можна бачити в Сурмі в котрійсь будці, де він пробує рекорди і відписує музику для своєї бібліотеки. Також він записує мельодії від людей, хто знає які пісні чи танці, котрі ще не є ані видруковані ані награні.

Відвідали Сурму: Стефан Вовк з Ліндбрук, Лонг Айленд. Казав, що читав Вісти з Базару і спеціяльно приїхав, щоб купити українські цукорки, бо в його місцевости всі хочуть видіти, як виглядають. Іван Хованець з Шенандоа, Па. Василь Самбір з донечкою Анною (вона недавно з краю) з Савт Фолсбург, Па. Филимон Яремчук і донечка, Анна Лисецька з Нортгемптон, Па. Марія Гіна з Ню Гейвен, Конн. Ігнац Клемишин з Палмертон, Па.

Місс Павліна Савич з Скрентон, Па., тепер в Бруклині працює на вищій посаді в банку. Припадково зайшла до Сурми і тут найшла свої товаришки, панну Ольгу Ткачук та панни Наталку Вичинишин і Юлію Романчук, котрі працюють тут. З балакання пізнати було, що хоч п-на П. Савич має добру платню і роботу та воліла би десь працювати в своїх людей і бути все веселою, як ті дівчата, що працюють в Сурмі; каже: тут все щось рідне, так ніби в хаті при родині. Або запитайте Місс Марійку Боднар, котра недавно дістала роботу в Свободі за експедиторку, що вона думає за працю на своїй мові для своїх людей. Приємно є дивитися на задоволення чоловіка. Як ви хочете, щоб ваша дитина вчилася по українськи, то не страхайте її циганами або буками, а возьміть дитину за руку і заведіть до котрої небудь української інституції, розкажіть їй, що як навчится української мови, то дістане там роботу, або ще лпше, сами заведете подібний бизнес, або навіть, що на Україні потребують американсько-українських образованих людей.

Мр. і Мрс. Теодор Сич з Брукли... прийшли до Сурми купити маленьке радіо за яких 25 долярів. Як послухали нового „Сурма Спесял, Мрс. Сич сказала, або то або жадне. А що Мр. Сич любить радіо, то купили за 175.00. Іван Загібайло з Йонкерс купив Сурма Спесял, також Павло Біґуняк з Джерзи Сиґі. Кось Мироняк з Ню Йорку Колоніял Де Лукс.

Юрій Бундзяк, наш сейлзмен від радія на Гарлем, заінтересувався дуже новими Дженерал Ел. Генді Вакюм Клінерс. За пару днів продав щось 12, ціна на них лиш 14.50, а для хати необхідна річ. Раз подемонструє, вичистить хату і вже там продав. Чужі купують більше як свої не тому, що чужі мають більше карпетів, а тому що розуміють користь. Здібні хлопці, а навіть дівчата, без роботи можуть продавати такі річи; хто бажав би, хай зголоситься, не пошкодить.

Вже через два місяці жадна компанія не зробила ні одної української рекорди, аж того тижня вийшло 3 нові, а дві перерібки. Артисти тісамі, що попередно, бо законтрактовані, нових компанія не має грошей наймати. Принаймні так кажуть. Є попит на рекорди, то компанія робить, нема — вони не дбають. Щоб прийшли скоро лучші часи, ще багато талантів чекає, щоб зробити свої рекорди, а такі рекорди, що підуть більше, як пішло Українське Весілля.

— Недавно я дістав листа, в якім один чоловік погрожує мені, що вбе мене, коли я не оставлю в спокою його жінки. Тепер я дуже боюся.

— Чогож боїшся? Таж так, як він жадає в листі, лиши його жінку в спокою тай не потребуватимеш уже зовсім боятися?

— Ага, ні! Коли він не підписався і я тепер не знаю, котра то жінка!

—o—

Боротьба з алькоголем.

Полісмен (до пяного, який захитується на вулиці): Що ви тут робите?

Пяний: Борюся з алькоголем.

При списуванні завіщання.

. . . Я хотів би ще зазначити що над моїм гробом мають співати три хори . . .

— Добре, а котрі ви хотіли би чути?

—o—

— Пане вейтер, а скільки ви дали мені печені? Чи не міг би я дістати таку порцію, як той гість, що онтам сидить біля прилавка.

— О це буде тяжко, прошу пана — бо це господар.

ТАРЗАНІВ СИН.

(41)

Copyright 1930, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Кождого вечера й ночі Меріем була охоплена страхом. Глибокі джунґлі лякали її. Особливо вона була в страху, коли Корак і Акут ходили на полювання, лишаючи її на дереві. Вона тоді боялася не лише за себе, але все частіше думала про гарного хлопця, який уратував її з рук жорстокого Араба. Вона довго не могла привикнути їсти мясо, яке давали їй Корак та Акут. Тому хлопець діставав ріжні овочі й ними годував її.

—o—

Вона не могла ще спати на деревах, а на землі було небезпечно лишати дівчину наніч. Звірі й плазуни могли напасти на неї. Тому Корак кождого разу робив для неї на гилках дерева спеціяльне ліжко з гилля, а щоби ще більше дівчину забезпечити, лягав поруч з нею з одної сторони, а Акут лягав по другій стороні. та дівчина не могла привикнути до малпи й боялася Акута. Корак не знав слів її мови й не міг заспокоїти дівчину словами.

—o—

Одного ранку Корак і Акут сиділи поруч „ліжка" дівчини. Акут рішив, що треба нарешті привчити дівчину не боятися його. Акутови дуже не подобалося, що дівчина боїться його, а вінже такий приятель для неї, як для Корака, який взяв її до себе. Стараючися погладити дівчину, Акут протягнув свою волохату руку до неї. Дівчина злякано відсахнулася. Вдивляючися пильно на неї, Акут знову протягнув свою руку.

—o—

Пальці його вже майже доторкнулися до плеча дівчини, як вона перелякано закричала й з жахом кинулася до Корака. Корак не зровумів того, що Акут хоче приголубити дівчину. Щоб спинити Акута, він з усією силою вдарив старого свого приятеля пястуком по щелепах. Акут звалився з дерева. В цей час з ліса почувся якийсь шелест. Корак побачив, що з кущів вискочила звірина, з чорно-жовтими плямами на тілі. Вона кинулася на Акута.

—o—